

PAVLÍNA ADAM

Holky napříč Nepálem

Robert
Sára

UNIVERSUM

Robert Sára

PAVLÍNA ADAM

Holky napříč Nepálem

HOLKY NAPŘÍ Č NEPÁLEM

Pavλίna Adam, Robert Sára

Copyright © Pavλίna Adam, Robert Sára, 2024

Photos © Pavλίna Adam, 2024

All rights reserved

ISBN 978-80-284-0232-7

*Památce na mého manžela za jeho bezpodmínečnou lásku,
neutuchající podporu a absolutní volnost.*

Pavlinka

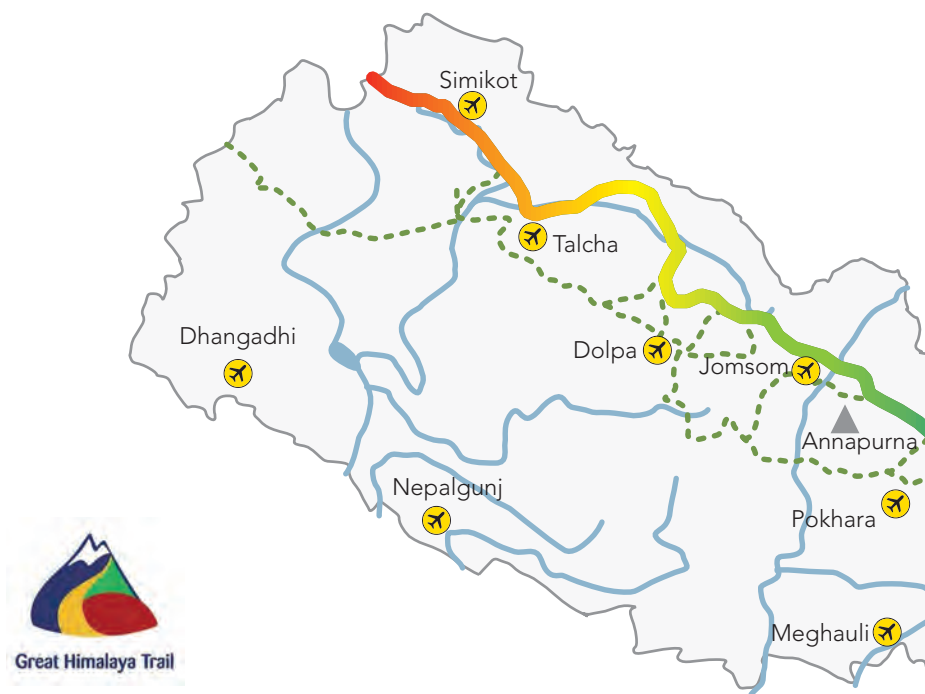

Na začátku bylo pivo

Na začátku bylo pivo.

Pak ještě jedno.

Tady ve výšce 4 900 metrů nad mořem, pod úpatím majestátního Mt. Everestu a ještě ve chvíli, kdy za sebou máte už pár dní „nekoneč-

Great Himalaya Trail (GHT)

Great Himalaya Trail – Spodní stezka

INDIE

ného“ putování Himálajem, to celkem stačí k tomu, abyste se ocitli v příjemném rauši, v němž hrdinně odkývnete cokoliv. Však na mě leckdo z naší „zájezdové“ party, která se pustila do dvoutýdenní cesty přes tři himálajská sedla, taky trochu koukal skrz prsty, protože pro nováčky může být alkohol v takové nadmořské výšce na úvod zničující. Ale já měla naproti sobě u stolu skvělou parťáčku Radku, čilou padesátnici z Harrachova, která má Himálaj projitý skoro skrz naskrz. Chvilí jsem poslouchala její poutavé vyprávění o životě, chvilí zase ona naslouchala mně. O tom, proč ředitelka ministerského odboru a vědkyně dala během covidu – tedy v době, kdy chtěl mít každý nějakou jistotu – v práci výpověď a teď se tu sama vláčí s batohem po Nepálu. Jak dost trpí, protože doposud zlezla pětitisícovku jen jednou, byl to ikonický Ararat, a tak si tu teď těžce zvyká na výšku a jen pomalu se aklimatizuje. Ale má cestovatelské sny, dokonce spoustu snů, z nichž jeden nyní naplňuje. Už Ararat mi přinesl obrovskou euforii, a když jsme z něj sestupovali dolů, věděla jsem, že hory jsou mým osudem. Že je miluji, že v nich vidím velkou výzvu.

Radka dál a dál se zaujetím vstřebává má slova, přitom ještě před pár dny o mně neměla moc valné mínění. Čekala spíš, že tu v Himálaji možná zkolabuju. Že nevydržím bez sprchy a bez jiných výdobytků.

Najednou pozvedne püllitr a ukáže směrem ke dveřím. „Tohle by se ti mohlo líbit.“

Zaostřila jsem zrak. Poznala jsem mapu Nepálu a napříč ní vedla červená čára. „Co to je?“ zajímalo mě. A Radka coby profesionální průvodkyně ihned spustila vyprávění skoro jako při prohlídkách hradů a zámků. Jde prý o Great Himalaya Trail (GHT, česky Velký himálajský trail), jakousi pouť vedoucí od východních hranic Nepálu k těm západním, která měří 1 700 kilometrů a vede střídavě přes slavné turistické lokality a ty neprobádané. Takové, u kterých by kdysi stálo: „*Hic sunt leones.*“

„*Zde jsou lvi.*“

Ted' jsem zase se zaujetím poslouchala já. Když popisovala, že osobně nezná člověka, který by pouť zdolal, a že jich na světě není ani sto, ještě jednou jsem se podívala na tu dlouhou červenou linii na mapě a pak upřímně řekla: „Který magor by to taky šel?!“

Tohle znělo a vypadalo jako naprosté šílenství, nerozum. I tento dvoutýdenní trek byl pro mě sportovním maximem života, něčím, čím se chce člověk hrdě pochlubit ve svém cestovatelském životopisu. Pusť se do čtyřměsíční poutě mi přišlo jako naprosté sci-fi. Nic, co by se mělo usadit kdesi v mozku, jako když spatříte v dálce Mt. Everest a zasníte se, že by jednou... Tohle bylo absolutně mimo mou dimenzi myšlení a rozhodně nešlo o nic, co bych i po dvou pivech mohla být náznakem připustit. Jen jsem se rozesmála: „Nikdy. Nikdy.“

„Myslím, že bys to dala,“ slyšela jsem.

Teď mi spíš přišlo, že má upito Radka. Když jsem před ní mluvila o svých snech, zmiňovala jsem také slavnou Pacifickou hřebenovku (Pacific Crest Trail, PCT), na niž jsem se tady z Nepálu chtěla narychlo přihlásit a v rámci řešení svého pracovního vyhoření alespoň část z ní přejít.

Vyčistit si hlavu, utřídit myšlenky.

Ale vůbec jsem netušila, jestli na této cestě dokážu sama pár týdnů „přežít“, protože teď v Himálaji jsme měli kompletní servis a naši jedinou starostí bylo šlapat. „Fakt ne, to je i na mě příliš,“ odpověděla jsem Radce.

Sarah (vlevo) a Pavlína (vpravo) na Pacifické hřebenovce

Do roka a (skoro) do dne jsem naproti Radce seděla znovu. Zase jsme byly v Nepálu, popíjely pivo a leckdo si mohl myslet, jak jsme nezodpovědné, když nás za pár dnů čeká těžký výstup. Já Radce připíjela na zdraví, protože měla zrovna narozeniny, ona při druhém pivu opět zvedla püllitr a se smíchem pravila: „Já ti to říkala.“ Že jsme se tentokrát potkaly ve stejném hotelu v Káthmándú, byla víceméně náhoda. Ona sem přijela se „zájezdem“ na další trek, já tu ladila poslední věci, abych se s parťáčkou Sarah pustila do Great Himalaya Trail.

Ano, do té červené čáry, která vede skrz Nepál. Protože ze sci-fi byla najednou realita.

Radka si hned vzpomněla, jak mě před rokem v Lobuche, jednom z posledních záchvěvů civilizace před cestou do základního tábora Everestu, hecovala. Přiznala, že tehdy to spíš brala jako škádlení u piva, než že by to Maková panenka, jak mi říká, měla proměnit ve skutečnost.

Je stejně zajímavé, jak vám občas někdo vstoupí do života a zůstane jeho pevnou součástí navzdory tomu, že oba žijete úplně jinak, máte odlišné kariéry a trvalé adresy. Mně takto osud přihrál Radku. Z Nepálu jsem opravdu rychle přešla na Pacifickou hřebenovku, kde jsem chtěla dojít maximálně do půlky. Ona mě přes půl světa pořád podporovala, stejně jako když jsem šlapala „nekonečným“ Nepálem. A já cítila, že je se mnou. Když jsem od ní před nástupem na GHT zjišťovala podrobnosti o zemi, vlastně jsem se nic nedozvěděla, protože jsme se zapovídaly a řeč stočily úplně jinam.

Podobně mi osud do cesty přihrál Sarah. Američanku, se kterou jsme si zpočátku na Pacifické hřebenovce „překázely“, protože když jsme každá chtěla být v přírodě sama, tak se tam znenadání zjevila ta druhá. Až jsme si z toho udělaly přednost a Pacifickou hřebenovku prošly spolu, byť jak budu později vysvětlovat, vlastně každá zvlášť. Když jsem se jí zmínila o tom, jak jsem kdysi zahlédla nějaký podivný trail v Nepálu, okamžitě souhlasila, že se do něj za pár týdnů zakousneme, aniž bychom tušily, co to obnáší a co nás může čekat.

I když někdy je lepší nevědět, protože znovu bych se do této šílenosti nepustila.

Těch 1 700 kilometrů čítá plno nástrah, nečekaných překážek, ale i řadu setkání s obyčejnými Nepálci, dobrosrdečnými lidmi, kteří by se s vámi rozdělili o to poslední, co mají. Coby úplné cizáky vás pozvou domů, půjčí vám svou vlastní postel, uvaří jídlo. Dálkové pochody mají

obvykle seznamy takzvaných „trail angels“, tedy lidí-andělů, kteří jsou připraveni poutníkům nezištně pomoci. V Nepálu to není potřeba, protože anděl je tu prakticky každý.

Takže i když bych se na GHT nejspíš znovu nevydala, těch 102 dní putování bych ani za nic neměnila. Hodně jsem se naučila, utvrdila se, že se v normálním životě častokrát babráme v hloupostech a zbytečnostech.

Mimochodem, jedno z ústředních mott trailařů v angličtině zní: „The trail provides“, volně přeloženo, že když „něco na stezce chcete, tak to dostanete“. Já tomuhle přikázání bezmezně věřím, protože funguje. Kolikrát jsme se se Sarah ocitly v Himálaji téměř na dně, bez jídla a dobrých vyhlídek, a pak se náhle někde vyloupila chaloupka, kde jsme dostaly nášup, nebo se odkudsi vynořil dobrák, který poradil, kudy jít dál.

Stejně tak věřím, že toto motto mě dostalo k dlouhým trailům. To, že jsem z Nepálu odjela hned na Pacifickou hřebenovku, a nakonec ji přešla celou, mi bylo předurčené. Taky to byla iniciační cesta, možná křest, abych pak dost na „punk“ zdolala Nepál. Protože ta červená čára na mapě se přece jen někde vzadu v hlavě usadila a já – ač jsem si to nechtěla připustit – jsem po jejím zdolání toužila. I Radce jsem den před

odchodem na GHT v hotelovém baru u piva říkala: „Leželo to tam celou dobu a jenom šlo o to, to zvednout.“

Její úsměv mluvil za vše.

Zvedla jsem to.

Byl 2. květen 2022 a my jsme se Sarah stály v základním táboře Kančendžengy u východní hranice Nepálu. Udělaly jsme si selfíčko a pak prvními kroky oficiálně vkročily na trail GHT, který se rád chlubí tím, že je nejtěžším horským přechodem světa. Pršelo, chvílemi sněžilo, skoro jako pořád následujících 102 dnů, než jsme si pro změnu stříhly selfíčko na mostě oddělujícím Nepál od Číny na západní straně země. Musely jsme zdolat dvě šestitisícová sedla a více než dvacítku pětitisícových. Musely jsme překonat i předsudky, protože ženy v Nepálu rozhodně nemají stejná práva jako muži, a tak jsme dost často čelily otázkám, kde máme chlapa, který nás provází a dohlíží na nás.

„Nemáme. Jsme jen my dvě,“ překvapovaly jsme je.

Pochopily jsme, že konec není, dokud skutečně není konec. Je to možná úsměvné, zdánlivě jasné, ale ta největší krize přišla necelých sto

kilometrů před cílem, kdy už jsme to nejhorší dávno měly za sebou. Vzdát to v tu chvíli vypadalo jako holý nesmysl, a přece jsme to chtěly udělat. A největší utrpení nastalo, když jsme se z čínských hranic vracely na nejbližší letiště v poskakujícím traktoru.

Ale zvládly jsme to.

Zvládly jsme to celé.

Sarah, jsem na nás hrdá.

A na to si dáme pivo. Protože stejně jako bylo na začátku, bylo i na úplném konci.

SLOVNÍČEK POJMŮ

Hiker – turista; tedy člověk, který se vydává na pěší výlety, přechody nebo poutě do přírody.

Thru-hiking – chůze po dálkovém trailu od začátku až do konce bez vynechání jakékoliv části nebo použití dopravních prostředků. Takové traily často vedou přes celé regiony, nebo dokonce země, například od jihu na sever nebo od západu na východ.

Trail – trek, cesta, stezka nebo pouť přírodou.

Ultralight – minimalistický přístup k vybavení na túrách. Zaměřuje se na co nejnižší hmotnost batohu bez kompromisů ohledně bezpečí a pohodlí. Snahou je ušetřit energii a zdolat delší vzdálenosti za kratší čas. Zároveň se tento termín používá k označení vybavení vyrobeného z ultralehkých materiálů.

Teahouse – nacházejí se podél populárních trekingových tras. Jde o jednoduché penziony (hostely), které poskytují základní ubytování a stravu pro turisty. Obvykle mají společné pokoje s postelemi a tenkými matracemi, často sdílené koupelny a toalety. Dají se v nich koupit místní pokrmy (např. dal bhat), polévky, těstoviny a někdy i západní jídla. Nabízejí také horké nápoje, jako je čaj a káva, a základní zásoby (sladkosti, pití), občas i turistické potřeby. Někdy se rovněž nazývají guesthouse.

Prý to nejde

Vztah k cestování a potulování mám v sobě. Možná jsou to geny, možná jen něco přirozeného, co jsem vstřebávala od dětství, protože jsem z cestovatelské rodiny. Naši byli dobrodruzi, tedy viděno optikou 80. a 90. let – nejprve se smělo jezdit pouze po Československu, a když přišla sametová revoluce a hranice se otevřely, stejně řadu z nás limitovaly peníze, jazyky, strach...

Ale táta se nebál.

Nikdy u nás v rodině nefrčely dárky, zato třeba přišel čtvrtek a táta zavelel: „Jedeme se koupat do Chorvatska.“

A než jsme se stačili nadechnout – teď přeháním, protože bez dálnic a se škodovkou to byla pořádná štrapáce – ocitli jsme se u moře. A zatímco spolužáci strávili víkend u přehrady Seč, já si hrála s krabíkama. Jindy byl na programu víkend v Paříži nebo v Římě a já se vlastně nevědomky učila samostatnosti. Byla jsem neposeda, trochu přidrslá, a tak když mi nechutnala snídaně, vypravila jsem se coby capart do kuchyně a tam vyžebrała zmrzlinu. Nebo mi naši řekli, ať si tu hraju, že za hodinu přijdou. Přišli, já tam byla, jenže mezitím jsem oběhala všechny možné kouty. A zázrakem se neztratila.

Když na to teď vzpomínám, jsem po třiceti letech na cestách svým způsobem pořád stejná. Nezůstat stát, být v pohybu a objevovat. Jít za komfort a zjišťovat, co a jak by šlo – to bylo a je moje.

Jako holka jsem ale cestování brala jako něco normálního. Když je to součást vašeho dětství, máte pocit, že tak to má každý. Víím, že jsem ofrňovala nos, když nás táta naložil do auta a vyrazili jsme z rodných Pardubic do Prahy. On ji miloval, dokázal tam procházet kdejaká zákoutí,

zatímco já to považovala za děsnou otravu. A jediný důvod, proč jsem ji byla ochotna podstupovat, byl McDonald's. Pro dítě v raných 90. letech nadpozemský ráj.

Trochu toho skutečného cestovatelského dobrodružství jsem začala prožívat na střední. Jsem z rodiny, kde je maminka větev cukrářská a táta zase řeznická, a tak jsem šla na potravinářskou průmyslovku, abych tu studovala obor pekař-cukrář. Především děda z toho byl nadšený, protože měl stánek se zmrzlinou a pořád se na rodinných sešlostech ptal, kdo to po něm převezme. A teď najednou cítil, že by to mohla být Pavlína.

Přiznávám, trochu jsem se děsila: „Přece moje budoucnost nemůže být prodávání zmrzliny!“ Jenže jsem taky neměla žádnou konkrétní představu.

Zato jsem se na střední zamilovala, do hor (a samozřejmě i do jednoho kluka, Řezina). Měla jsem spolužáky, kteří chodili do horolezectvého oddílu, jezdili jsme na Malou Skálu, lezli po pískovcích, mnohdy tak trávili celé prázdniny. A já byla v sedmém nebi – dosavadní rodinná turistika spočívala v poznávání měst a přespávání v hotelích, protože stan byl pro tátu sprosté slovo. Já najednou objevila kouzlo přírody, přespávání pod širákem. A když přišla vysoká, kde měl člověk najednou relativně hodně času a málo peněz, lákaly mě destinace jako Rumunsko, Albánie, Černá Hora a Maroko.

A tak jsem se definitivně naučila cestovat.

Ale taky bojovala s vnitřním rozporem. Ocitla jsem se na Mendelově univerzitě v Brně a dědův stánek se zmrzlinou se tak musel obejít beze mě. Na škole jsem poznala, že mě naplňuje objevování nových věcí, posouvání hranic. Občas si ze sebe dělám legraci, že mi jde celkem všechno, ovšem nic mi nejde pořádně. Že jsem typ desetibojaře, který zvládá od všeho trochu, ale až když se to sečte, je to fajn. Bylo mi přes dvacet, mnozí kolem mě si už plánovali kariéru, každý byl v něčem dobrý, jenže já pořád hledala správný směr. Byla jsem z toho frustrovaná, zatímco dneska už se uklidňuji oním mottem, že to dobré si mě vždycky najde.

Našlo si mě i tenkrát.

Ve druháku, když došlo na výběr témat pro bakalářskou práci, mi bylo jasné, že mě nebaví popisovat, jak se pečou rohlíky, ale chtěla jsem zkoumat, proč se tak dělají. Bavilo mě hledět do mikroskopů, analyzovat.

Tak jsem víc a víc času trávila v laboratoři, z bakalářky se brzy stala diplomka a já následně vstoupila na akademickou dráhu v podobě doktorandského studia. Pracovala jsem na výzkumu proteinů, později rakovinných markerů. Psala jsem vědecké práce, chodila na soutěže, ve kterých se mi dařilo. Posouvala jsem se v přísné vědecké hierarchii.

Vím, začeti jste se do knihy o cestování, a tak přeskočím k tomu, že jsem se po pár letech stala docentkou biologické chemie.

A taky jsem tu poznala Vojtu.

Zamilovala se, vdala se.

Cestování po horách jsem postupně utlumovala. Manžel na něj moc nebyl, já se našla ve vědě.

Zkoumala jsem, učila studenty organickou chemii. Vždycky si ve vzpomínkách vybavím překérní situaci, kdy mi při malování na tabuli praskla guma u šatů, a já před celou třídou stála ve spodním prádle. Od té doby jsem na svých hodinách měla plno, byť na podobný striptýz už mladíci čekali marně. Myslím, že jsem byla hodný pedagog. Sama jsem nesnášela ty typy doktorandů, kteří jen chvíli poté, co sami vylezli

z vysoké, to chtěli studentům za předchozí „příkoří“ osolit. A pamatovala jsem si, jak jsme jako studenti vždycky doufali, že na závěrečnou písemku vyučující nějakým zázrakem nedorazí.

Já dorazila. Ale když studenti klopili hlavu k testům, suše jsem jim oznámila, že můžou použít taháky, které si připravili. Nechápatě na mě civěli.

„Myslím to vážně,“ ujistila jsem je.

Najednou zpoza lavic začali vytahovat papírky a překreslovat je do písemek. Chtěla jsem jim věci předávat, ne je „buzerovat“.

Jenže můj život se točí v pětiletkách. Pro něco zahořím, nadchnu se, ale po pěti letech cítím, že je čas na změnu. Ani na univerzitě jsem už neviděla rozdíl mezi prvním a třetím rokem, takže nastala chvíle, kdy bylo potřeba jít jinam.

Sice jsem školu úplně neopustila, ale ocitla jsem se v jedné biotechnologické firmě, kde jsem pracovala na evropských projektech. Pak se zjevil konkurz na šéfa Odboru výzkumu, vzdělávání a poradenství na ministerstvu zemědělství, kam jsem se na poslední chvíli díky jednomu volnému dopoledni – protože přišla námraza, nejezdily vlaky a já nemohla do práce – přihlásila.

Byl to vážně paradox. Já o to místo moc nestála, a tak jsem na pohovoru nebyla podbízivá, spíš naopak hodně radikální. Mluvila jsem o tom, co je v oboru špatně, navrhovala jsem transformaci některých výzkumných ústavů. Zkrátka není divu, že mě nevzali, byla jsem pro ně až číslem tři. Nicméně jsem dostala nabídku, abych se stala ředitelkou jednoho výzkumného ústavu, o kterém jsem tvrdila, že by se měl zavřít.

„Promiňte, nebudu dělat ředitelku něčeho, co chci zrušit,“ řekla jsem logicky.

A tak jsme se rozešli.

Byla jsem spokojená ve stávající práci, jenže uběhlo sotva čtrnáct dní a zavolal si mě šéf firmy. „Nám ty tvoje projekty odvádějí pozornost, máme jich moc. Už je nechceme dělat. Sorry, Pavlino,“ slyšela jsem.

Život umí být nevyzpytatelný, takže mi v hlavě okamžitě naskočilo, že jsem se na těch pohovorech měla přece jen mnohem víc snažit. A že šéfovat tomu výzkumáku, který jsem chtěla mermomocí zrušit, by zase nemuselo být tak špatné. Sedla jsem si k počítači a začala ťukat e-mail,

